

JEL: A13, D72, R11, R50

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-1-12>

Тетяна Ігорівна ЯКУБОВСЬКА,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

ORCID ID: [0009-0008-8599-5735](https://orcid.org/0009-0008-8599-5735)

Данило Олегович БЕРЕЗОВСЬКИЙ,

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування, Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

ORCID ID: [0000-0001-9529-8505](https://orcid.org/0000-0001-9529-8505)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Російське вторгнення в Україну кардинально змінило соціальні, культурні та політичні процеси, трансформувавши підходи до державного управління. Уряд активно працює над посиленням інформаційної безпеки, протидіє кіберзагрозам та дезінформації, що є критично важливим у період війни. Виявлення ключових проблем та шляхів їх вирішення для підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування в умовах воєнного часу є важливим напрямом для забезпечення стабільності під час кризових ситуацій. У сучасних реаліях питання адаптації економічної політики до умов воєнного стану, збереження та відновлення інфраструктури, підтримка бізнесу та стимулювання інвестицій, навіть в умовах нестабільності, набувають особливого значення.

Стаття присвячена дослідженню впливу війни на систему державного управління та місцевого самоврядування в Україні, оцінюючи їх ефективність, адаптаційні механізми та досягнуті результати.

У статті досліджено ефективність державного управління та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, зокрема їхню здатність оперативно реагувати на виклики, забезпечувати стабільність і підтримувати життєдіяльність держави.

Розглянуто особливості управління в прифронтових регіонах та основні заходи щодо підтримки населення. Проаналізовано ключові про-

блеми, такі як правопорядок, економічна криза, гуманітарні катастрофи та загрози безпеці.

Розглянуто роль координації між центральними та місцевими органами влади, а також механізми підвищення ефективності управління, зокрема цифровізацію, децентралізацію та взаємодію з громадськістю.

Ключові слова: державне управління, місцеве самоврядування, воєнний стан, безпека і оборона, ефективність, національна безпека, гуманітарна допомога.

Tetiana YAKUBOVSKA,

student of the second (master's) level of higher education, specialty 281 «Public management and administration», Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University»

Danylo BEREZOVSKYI,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Public Administration, Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University»

EFFICIENCY OF THE STATE ADMINISTRATION AND LOCAL SELF-GOVERNMENT UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

The Russian invasion of Ukraine has radically transformed social, cultural, and political processes, reshaping approaches to public administration. The government is actively working to strengthen information security, counter cyber threats, and combat disinformation, which are critically important during wartime. Identifying key issues and finding ways to address them to enhance the effectiveness of public administration and local self-government in wartime conditions is crucial for ensuring stability during crises. In the current reality, adapting economic policy to wartime conditions, preserving and restoring infrastructure, supporting businesses, and stimulating investment even in times of instability have become particularly significant. This article explores the impact of war on Ukraine's public administration and local self-government systems, assessing their effectiveness, adaptation mechanisms, and achieved results. The study examines the efficiency of public administration and local self-government

under martial law, particularly their ability to respond swiftly to challenges, maintain stability, and support the functioning of the state. It analyzes governance in frontline regions and key measures to support the population. The article also explores major issues such as law enforcement, economic crisis, humanitarian disasters, and security threats. Additionally, the role of coordination between central and local authorities is considered, along with mechanisms for improving governance efficiency, including digitalization, decentralization, and public engagement.

Keywords: *public administration, local self-government, martial law, security and defense, efficiency, national security, humanitarian aid.*

Постановка проблеми. Ефективність державного управління та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану безпосередньо залежить від здатності органів влади оперативно реагувати на виклики, спричинені воєнними діями, забезпечуючи при цьому стабільність, безпеку та життєдіяльність держави. Воєнний стан створює свої виклики, такі як проблеми з правопорядком, економічна криза, гуманітарні катастрофи, вимушене переселення людей, загрози безпеці та стабільності. З усім цим доводиться мати справу місцевим органам влади, а вони не мають багато ресурсів, до того ж існує велика соціальна напруженість і ситуація може дуже швидко погіршитися.

В умовах воєнного часу влада стикається з низкою критичних завдань, таких як координація оборонних заходів, підтримка громадян, оперативне прийняття рішень та ефективне управління ресурсами. Важливу роль відіграє взаємодія між центральними та місцевими органами влади, адже вона визначає швидкість та точність реалізації рішень у кризових ситуаціях. Важливо побачити, наскільки добре вони можуть працювати разом і адаптуватися до мінливих ситуацій, і яка підтримка існує для людей у складних ситуаціях, таких як війна. Крім того, постає питання про те, чи можуть органи місцевого самоврядування справді результативно виконувати свою роботу в умовах обмеження в ресурсах або підтримки від центрального уряду, особливо під час кризи. Отримавши відповіді на ці питання, ми зможемо більш ретельно підійти до розробки ефективної стратегії для покращення роботи по таких напрямках, як відновлення території, забезпечення дотримання прав людини та підтримання громадського порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики державного управління та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану присвячені праці багатьох вітчизняних вчених,

серед яких можна виділити роботи Акімова А. [1], Борщевського В., Василиці О., Матвеева Є. [2], Мельниченко Б. та Мідик М. [5]. Проблемам ефективності державного управління також присвятили свої праці Бліхар М. [3], Приходченко Л. [6].

Проте питання ефективності державного управління та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану на сьогоднішній день потребують подальших наукових розробок.

Метою дослідження є оцінка впливу воєнного стану на функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, визначення основних проблем і викликів, з якими вони стикаються.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні питання національної безпеки залишається найактуальнішим для України через повномасштабну агресію з боку РФ проти нашої держави. Збройна агресія виявила велику кількість недоліків та застарілих підходів у системі національної безпеки, організованої у перші роки незалежності України. Одним із головних недоліків у такій системі є непідготовленість органів державної влади України до подібних подій, а також неефективна діяльність щодо недопущення поширення агресії на території України та її оборонно-військове стримування [1].

Війна – це серйозний виклик, що передбачає ефективну роботу системи державного управління, оскільки вона вимагає швидких і злагоджених рішень для забезпечення безпеки, стабільності та життєдіяльності країни. В умовах війни особливо важливим є: оперативність ухвалення рішень, гнучкість управлінських механізмів та ефективна координація між органами влади. Крім того, необхідно забезпечити сталість роботи критичної інфраструктури, підтримку економіки та соціального захисту населення.

З 24 лютого 2022 року на території нашої держави було введено воєнний стан. Введення воєнного стану дозволяє військовому командуванню разом з військовими адміністраціями, органами виконавчої влади, правоохоронними органами та за участю органів місцевого самоврядування запроваджувати і здійснювати передбачені Законом України «Про правовий режим воєнного стану» заходи правового режиму воєнного стану, реалізовувати повноваження, необхідні для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності [7].

Нам імпонує підхід дослідників, які вказують, що запровадження воєнного стану завжди чинить шоківий вплив на різні сфери життя-

діяльності держави і суспільства. Це пов'язано як з інституційно-правовими змінами, що виникають у цьому разі, так і з головною причиною запровадження такого стану – воєнною агресією ззовні, а відтак і з різкою трансформацією цілої низки неформальних інститутів [2]. Слід підкреслити, що у цьому контексті роль місцевого самоврядування набуває особливого значення, оскільки саме на місцевому рівні ухвалюються важливі оперативні рішення.

У кожній державі, залежно від особливостей її політико-територіального та адміністративно-територіального устрою, форми державного правління та політичного режиму, історичних, національних, географічних та інших особливостей місцевого самоврядування має специфічну форму та назву. В різних країнах для передачі змісту такого соціально-політичного явища як місцевого самоврядування використовуються й інші терміни: «муніципальне управління», «місцева автономія», «територіальна децентралізація», «комунальне управління» тощо [4].

У нашій країні місцевого самоврядування посідає окреме місце у системі сучасного конституціоналізму в Україні та відіграє власну роль у модернізації вітчизняної державності [4]. Місцева влада є необхідним елементом державного адміністрування і її не можна розглядати як менш важливу чи другорядну в порівнянні із центральною державною владою [3]. Акцентуємо увагу на тому, що під час війни саме місцеві органи влади здебільшого несуть відповідальність за організацію гуманітарної допомоги, підтримку економічної діяльності та координацію дій з волонтерськими ініціативами на місцях. Все це потребує швидкої адаптації до нових кризових умов, забезпечуючи безперервність всіх критичних послуг, таких як охорона здоров'я, транспорт, зв'язок та постачання основних ресурсів. При цьому, на наше переконання, важливим завданням тут також стає необхідність зберігати довіру населення через відкриту комунікацію та прозорість у прийнятті рішень, що має на меті зменшення панічних настроїв і сприяє згуртованості та єдності громадян у кризових ситуаціях.

Варто зазначити, що державна влада досить швидко врегулювала діяльність державних органів та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. 12 травня 2022 р. було ухвалено Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» № 2389-IX, який спрощує прийняття рішень у громадах під час війни та дає їм можливість швидше реагувати на виклики воєнного часу.

Основними новелами Закону є посилення повноважень голів місцевих рад територій, де не ведуться бойові дії. Зокрема Закон розширює компетенцію сільських, селищних, міських голів на час дії воєнного стану та надає їм одноособові повноваження з прийняття рішень щодо: звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд; обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій; демонтажу будівель і споруд, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей; передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану тощо [5].

Для збереження стабільності в умовах війни та стабільного функціонування країни, має забезпечуватись:

- Соціальний захист населення (надання гуманітарної допомоги, підтримка ВПО, організація евакуації з небезпечних зон);
- Забезпечення національної, внутрішньої безпеки та правопорядку;
- Співпраця з міжнародними партнерами;
- Інформаційна безпека (захист від впливу пропаганди агресора);
- Захист інфраструктури;
- Правовий порядок (захист прав громадян).

Місцева влада має розширювати свою діяльність щодо надання гуманітарної допомоги населенню та тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб. Окрім цього, необхідно впроваджувати довгострокові програми інтеграції переселенців у місцеві громади, сприяти працевлаштуванню та відновленню їхнього життєвого рівня.

Слід зазначити, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.04.2022 № 447 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з воєнною агресією Російської Федерації проти України», особам, які не мають і не мали статусу внутрішньо переміщених осіб і проживають у деокупованих населених пунктах або у населених пунктах, які розташовані у зоні активних бойових дій чи постійних обстрілів, або у населених пунктах, які перебувають в тимчасовій окупації, можуть надаватися грошові виплати міжнародними організаціями відповідно до визначених та закріплених домовленостей стосовно реалізації програм між центральним органом виконавчої влади, уповноваженим на формування й реалізацію державної політики у відповідній сфері та відповідною міжнародною організацією [8].

В умовах воєнного стану система оцінки роботи органів державної влади має включати всебічну оцінку ефективності роботи органів влади в умовах кризових викликів, зокрема щодо забезпечення обороноздатності, соціальної підтримки населення та відновлення критичної інфраструктури. Ефективність – це диференційована та багаторівнева характеристика, яка водночас зберігає свою відносність стосовно проголошених цілей [6]. Ефективність діяльності державних органів під час війни є не просто важливою, а критично необхідною для подолання кризи та збереження стабільності країни. В умовах воєнного стану ситуація може змінюватись миттєво, і влада повинна бути готова оперативного реагувати на всі загрози та виклики. Дієздатний уряд – це той, що здатен швидко ухвалювати рішення, надавати допомогу населенню, гарантувати безпеку та забезпечувати безпереймне функціонування держави.

Одне з найважливіших завдань – ефективно розподіляти обмежені ресурси. Війна завжди призводить до дефіциту продуктів харчування, медикаментів, палива та інших товарів першої необхідності. Якщо система управління працює добре, ці ресурси можуть бути використані максимально ефективно і справедливо. Це важливо не лише для підтримки армії, але й для задоволення основних потреб цивільного населення, яке також страждає від війни.

Ефективне врядування також забезпечує координацію між різними відомствами та рівнями влади, що необхідно для швидкого реагування на надзвичайні ситуації: чи то евакуація людей, чи то забезпечення безпеки в районах, де ведуться бойові дії. Це також допомагає підтримувати зв'язок з міжнародними партнерами та організаціями, які можуть надати гуманітарну допомогу або інші ресурси, необхідні для виживання країни у важкі часи. Крім того, чітка і прозора діяльність уряду має важливе значення для боротьби з корупцією, яка може процвітати під час війни. Коли все відкрито і під контролем – це допомагає підтримувати довіру суспільства до уряду і покращує моральний дух. Людям важливо відчувати, що уряд працює для них і намагається вирішувати проблеми якнайшвидше.

Основними факторами ефективності державного управління під час війни є: злагодженість роботи, підтримка населення, економічна стабільність, забезпечення внутрішнього правопорядку, протидія пропаганді. Вкрай необхідним є гарантії того, що ми зможемо впоратися з будь-якою ситуацією, в якій опинимось. Тому важливо забезпечити хорошу координацію дій, зосередившись на конкретних питан-

нях, що впливають на населення. Це допомагає уникнути дублювання і задовольнити потреби громадян, а також приймати чіткі рішення і вживати необхідних заходів щодо забезпечення безпеки і підтримання порядку.

Підкреслимо, що в умовах війни дуже важливо, щоб органи влади на різних рівнях працювали злагоджено. На сьогоднішній день є кілька ключових напрямів, які допоможуть працювати більш ефективно:

- Регулярний обмін інформацією – оперативна та прозора комунікація між місцевою та центральною владою.
- Передача повноважень – передавати деякі функції місцевій владі аби розподілити навантаження між різними рівнями управління.
- Спільне планування заходів – розробка спільних стратегій, заходів, ресурсів та планів з відновлення.
- Підтримка держави – забезпечення необхідного фінансування під час обмеження місцевого бюджету.
- Мобілізація ресурсів – ефективний розподіл гуманітарної допомоги, матеріально-технічного забезпечення та інших необхідних ресурсів.
- Цифровізація управління – використання сучасних технологій для збору, обробки та передачі даних між державними структурами.

Серед ключових факторів, які сприяють підвищенню ефективності роботи державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах війни, можна виділити:

- Можливість дистанційної роботи.
- Спрощення процедури набору нових фахівців.
- Організація підвищення кваліфікації з акцентом на методи роботи в умовах війни.

Окремо акцентуємо увагу на тому, що проведені раніше процеси децентралізації дозволили розширити повноваження та відповідальність органів місцевого самоврядування, надали громадянам можливість самостійно вирішувати свої проблеми, а також контролювати якість надання публічних послуг. При цьому метою децентралізації виступає раціоналізація та підвищення ефективності державного управління, запобігання узурпації публічної влади у тому чи іншому її прояві [9].

Зараз дуже важливо не лише залучати державні інституції до процесу прийняття рішень, а й ширше залучати громадськість, місце-

ву владу, волонтерів та інші зацікавлені сторони. Залучення громадян до процесу прийняття рішень та бізнесу може зробити управління набагато ефективнішим. Наприклад, місцеві громади можуть допомогти зі збором гуманітарної допомоги, евакуацією людей, організацією охорони правопорядку. Таким чином, уряду не потрібно робити так багато, а громадськість стає більш залученою.

Місцеві та державні органи влади повинні шукати нові моделі співпраці з громадянами, підвищувати індивідуальну мобільність, розвивати навички подолання труднощів, сприяти ініціативам з підвищення медіаграмотності громадян з метою посилення загальної стійкості громадян України перед ризиками дестабілізуючого впливу неправдивої інформації.

У прифронтових містах управління стає значно складнішим і потребує максимальної уваги з боку органів влади. Кожен день приносить нові виклики, і в таких умовах важливо діяти швидко та злагоджено, адже будь-яка затримка в прийнятті рішень може мати дуже серйозні наслідки для людей і для міста в цілому. Констатуємо, що в цих умовах державне управління та місцеве самоврядування повинні бути готовими до будь-яких змін, адже ситуація на фронті може змінюватися кожного дня. Одним із найважливіших завдань є забезпечення безпеки громадян. Це включає в себе не тільки захист від обстрілів чи загрози війни, а й організацію тимчасових укриттів, планів евакуації і постійне оновлення інформації для населення. Люди в таких містах часто переживають постійне відчуття страху, невизначеності та тривоги, тому від влади очікують чітких, зрозумілих і оперативних дій.

Забезпечення безпеки – це лише частина завдання. Місцеві органи влади повинні працювати над тим, щоб населення продовжувало жити, попри війну. Наприклад, важливо, щоб працювали основні комунікації – електропостачання, водопостачання, газ, а також щоб були доступні лікарні, медичні пункти і соціальні служби. І в умовах бойових дій, коли все може бути зруйновано або пошкоджено будь-якої миті, органи місцевого самоврядування повинні діяти швидко і приймати ефективні рішення для відновлення нормального функціонування цих систем.

Часто у таких містах з'являються проблеми з логістикою – доставка товарів або допомоги стає ускладненою. Влада повинна вирішувати, як забезпечити населення продуктами, ліками та іншими необхідними ресурсами, навіть коли звичні маршрути доставки порушені. У таких умовах дуже важлива здатність швидко організовувати

роботу місцевих підприємств або навіть волонтерських організацій, щоб люди мали все необхідне для нормального існування.

Ще одним важливим аспектом є інформаційна підтримка. В умовах постійної небезпеки люди потребують точних і своєчасних відомостей. Влада має бути прозорою у своїх діях, надавати чіткі інструкції та рекомендації як діяти в разі небезпеки, куди звертатися за допомогою і яку інформацію слід враховувати під час евакуації чи інших критичних ситуацій. Інформація повинна бути доступною для всіх категорій населення, особливо для найбільш вразливих груп, таких як діти, пенсіонери та інваліди.

Не менш важливе й тісне співробітництво з військовими. У прифронтових зонах часто неможливо вирішити проблему лише зусиллями місцевої влади. Військові займаються забезпеченням безпеки, охороною, а також можуть допомогти у відновленні інфраструктури або наданні медичної допомоги. Взаємодія з ними вимагає чіткої координації, адже кожне рішення має бути прийняте оперативно, а також з урахуванням усіх ризиків, пов'язаних із ситуацією на фронті.

Важливо пам'ятати про психологічний стан жителів прифронтових міст. Постійний стрес і переживання можуть дуже впливати на моральний дух людей. Тому органи місцевого самоврядування повинні знаходити шляхи, щоб підтримувати населення не лише в матеріальному плані, але й психологічно. Наприклад, створення тимчасових притулків або організація зустрічей для обміну досвідом можуть допомогти людям зберігати спокій і почуватися підтриманими. Управління в прифронтових містах має перетворитись не лише в процес організації повсякденного життя, це має стати справжнім мистецтвом швидких і ефективних рішень в умовах постійної загрози та нестабільності.

Однією з актуальних проблем також є питання реінтеграції. Вкрай необхідно розробити чіткий план з реінтеграції тимчасово окупованих територій, який буде спрямований на відновлення роботи державних інституцій, забезпечення правопорядку, відродження економічної активності, відновлення інфраструктури та організацію інформаційно-роз'яснювальної роботи з громадянами. Важливо, щоб цей план передбачав інтеграцію територій в український правовий простір і створення умов для безпечного та гідного життя українців.

Стратегія державного управління має бути спрямована на:

- відновлення інфраструктури – ремонт транспортних шляхів, електромереж, водопостачання та зв'язку для швидкої стабілізації життя;

- соціальну допомогу;
- відновлення правопорядку – для відновлення державності, захисту прав людини, відновлення роботи правоохоронних органів;
- медіа та інформаційну політику – що буде містити боротьбу з наслідками окупаційної пропаганди, повернення незалежних ЗМІ, освітні кампанії щодо прав і можливостей громадян;
- реінтеграція населення – що має містити заходи для повернення громадян до мирного життя, психологічну реабілітацію;
- реформу освіти та культурна політика – повернення національних навчальних програм, відновлення історичної пам'яті, підтримка національної ідентичності;
- ліквідація наслідків війни – розмінування територій, реабілітація екологічних систем, відновлення будівель та підприємств;
- економічне відновлення – підтримка малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій, створення нових робочих місць.

Отже, для вирішення проблеми в умовах воєнного стану, потрібно мати стратегію, яка охоплює всі юридичні, людські, управлінські та фінансові аспекти.

Ще одним цікавим аспектом є використання нових технологій та інновацій. Наприклад, цифрові платформи для доставки допомоги, моніторингу ситуації через соціальні мережі або мобільні додатки можуть забезпечити комунікацію з населенням навіть тоді, коли традиційні канали зв'язку обмежені. Це дозволяє більш ефективно збирати інформацію про потреби місцевого населення, їхні проблеми та вимоги навіть у найскладніших умовах.

Важливим є і міжнародний аспект – підтримка союзників, співпраця з іншими державами та міжнародними організаціями для надання гуманітарної допомоги, організації евакуації та створення безпечних коридорів. Таким чином можна врятувати життя, забезпечити мінімальні умови для життя та створити можливості для відновлення території після звільнення.

Висновки та пропозиції. Ефективність державних інституцій під час війни є надзвичайно важливою, оскільки вона визначає здатність країни вижити та подолати наслідки конфлікту. Коли влада функціонує ефективно, вона може швидко реагувати на зміну ситуації,

приймати необхідні рішення та підтримувати порядок, що є критично важливим в умовах непередбачуваних і часто небезпечних змін. Належне управління ресурсами є важливим аспектом, оскільки війна завжди супроводжується дефіцитом товарів першої необхідності, таких як продукти харчування, медикаменти та паливо, а також забезпеченням усім необхідним армії та цивільного населення. Ефективний розподіл цих ресурсів дозволяє задовольнити нагальні потреби та мінімізувати соціальні проблеми.

Не менш важливим є забезпечення безпеки та підтримання правопорядку в країні. Під час війни загрози можуть варіюватися від терористичних атак до соціальних заворушень, і здатність державних органів швидко реагувати на такі виклики має важливе значення для стабільності. Крім того, ефективна комунікація між різними рівнями влади – від місцевого до центрального – та з міжнародними партнерами допомагає забезпечити оперативну підтримку та допомогу з-за кордону, що може стати важливим фактором виживання країни.

Ще одним ключовим аспектом є інформаційна політика держави під час війни. Дезінформація, пропаганда та кібератаки можуть суттєво впливати на суспільні настрої та послаблювати стійкість населення. Також важливою є підтримка морального духу населення через інформаційні кампанії, що спрямовані на зміцнення національної єдності, довіри до влади та армії. Окрім цього, співпраця з незалежними ЗМІ та міжнародними організаціями дозволяє доносити правдиву інформацію світовій спільноті, що сприяє залученню міжнародної допомоги та посиленню дипломатичного тиску на агресора. Всі ці елементи допомагають підтримувати довіру суспільства до влади, що є ключовим для збереження суспільного духу в такі складні часи.

© **Якубовська Т.І., Березовський Д.О., 2025**

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімов А. В. Мілітаризація органів державної влади України в системі забезпечення національної безпеки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2023. № 6. С. 63 – 68. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/6_2023/11.pdf.

2. Борщевський В.В., Василиця О.Б., Матвеев Є.Е. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2022 р. № 2. С. 30 – 35.

3. Бліхар М. М. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №7. С. 247 – 250. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/65.pdf.

4. Конституційне право України : мультимед. навч. посіб. / А. М. Колодій, Б. В. Калиновський, Н. В. Камінська, В. О. Демиденко та ін. Київ : Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil13.html.

5. Мельниченко Б., Мідик М. Місцеве самоврядування в Україні в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. Т. 10. № 2(38). С. 137 – 145.

6. Приходченко Л. Щодо сутності поняття «ефективність» в системі демократичного врядування / Л. Приходченко // *Актуальні проблеми державного управління*. Збірник наукових праць ОРІДУ. Вип. 3 (31). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. С. 57 – 65.

7. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

8. Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з воєнною агресією Російської Федерації проти України: постанова Кабінету Міністрів України від 16 квітня 2022р. № 457 Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#Text>.

9. Чорнописький П. Децентралізація влади в Україні: конституційно-правовий аспект: дис. канд. юрид. наук. Харків, 2018.

REFERENCES

1. Akimov A. V. Militaryzacija organiv derzhavnoi vlady Ukrainy v systemi zabezpechennja nacionalnoi bezpeky. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskogo*. 2023. № 6. С. 63 – 68. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/6_2023/11.pdf.

2. Borshchevskiy V.V., Vasylitsa O.B., Matveev E.E. Publichne upravlinnia v umovakh voiennoho stanu: instytutsiini transformatsii, stratehichne planuvannia ta mekhanizmy rozvytku. *Derzhava ta rehiony. Serii: Publichne upravlinnia i administruvannia*. 2022. No 2. Pp. 30 – 35.

3. Blikhar M.M. Publichne administruvannia yak forma realizatsii publichnoi vlady. *Iurydychni naukovyi elektronni zhurnal*. 2020. No 7. Pp. 247 – 250. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/65.pdf.

4. Kolodii A. M., Kalynovskiy B. V., Kaminska N. V., Demydenko V. O. Konstytutsiine pravo Ukrainy [Constitutional Law of Ukraine] Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil13.html.

5. Melnychenko B., Midyk M. Mistseve samovriaduvannia v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Serii: «Yurydychni nauky»*. 2023. T. 10. No 2(38). Pp. 137 – 145.

6. Prykhodchenko L. Shchodo sutnosti poniattia «efektyvnist» v systemi demokratychnoho vriaduvannia / L. Prykhodchenko // *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. Zbirnyk naukovykh prats ORIDU. Vyp. 3 (31). Odesa: ORIDU NADU, 2007. Pp. 57 – 65.

7. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 r. № 64/2022. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

8. Pro pidtrymku okremykh katehorii naselennia, yake postrazhdalo u zviazku z viiskovoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 kvitnia 2022 r. № 457 Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#Text>.

9. Chornopyskyi P. Detsentralizatsiia vlady v Ukraini: konstytutsiino-pravovy aspekt: dys. kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2018.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 18.02.25